

Faktahefte om
innvandrere og
integrering

i

**F
A
K
T
A**

2011

Forord

iFAKTA er en årlig oppdatering av utvalgte nøkkeltall, informasjon og begreper om innvandring og integrering. Målet med heftet er at fakta skal være lett tilgjengelig.

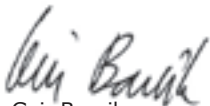
Hva som er viktig og riktig kunnskap, kan ofte være gjenstand for debatt.

Faktaheftet har ikke som mål å dekke alle temaer, eller gi tall og orienteringer som ikke kan være gjenstand for diskusjon.

IMDi ønsker derfor tilbakemeldinger på heftet og forslag til opplysninger og datakilder som kan være hensiktsmessig å ha med i neste utgave. Tilbakemeldinger kan sendes til post@imdi.no.

Vi vil rette stor takk til alle våre samarbeidspartnere. En særlig takk til UDI og SSB for gode data og god service.

Oslo, mai 2011

Geir Barvik

direktør

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

Innhold

▶ 1. Aktører på innvandrings- og integreringsfeltet	5
▶ 2. Nøkkelbegreper	10
▶ 3. Innvandrerbefolkningen	15
▶ 4. Asylsøkere og flyktninger	23
▶ 5. Arbeidsinnvandring	29
▶ 6. Familieinnvandring og ekteskapsmønstre	32
▶ 7. Bosetting og kvalifisering av flyktninger og asylsøkere som har fått oppholdstillatelse	36
▶ 8. Bolig og bosted	43
▶ 9. Sysselsetting og inntekt	46
▶ 10. Kontantstøtte og barnehage	53
▶ 11. Utdanning	55
▶ 12. Barnevern	58
▶ 13. Tvangsekteskap	59
▶ 14. Kjønnslेमlestelse	61
▶ 15. Kriminalitet	63
▶ 16. Valgdeltakelse	65
▶ 17. Befolkningens holdninger til innvandring og integrering	68
▶ 18. Oslo	72
▶ 19. Økonomi: regnskap 2010 og budsjett 2011	75
▶ 20. Landsdekkende organisasjoner 2011	76
▶ 21. Frivillige organisasjoner	77
▶ 22. Nyttige internettadresser for mer informasjon	78
▶ 23. Referanser	81

1. Aktører på innvandrings- og integreringsfeltet

Stortinget

Det er Stortinget som fastsetter rammene for flyktning-, innvandrings- og integreringspolitikken. Stortinget legger også rammer for kommunenes integreringsarbeid gjennom introduksjonsloven og gjennom fastsettelse av størrelsen på integreringstilskuddet kommunene får når de bosetter flyktninger.

Forvaltningen av utlendings- og integreringsfeltet

Justis- og politidepartementet (JD) har overordnet ansvar for utlendingsforvaltningen og er fagdepartement for Utlendingsdirektoratet (UDI) og administrativt overordnet Utlendingsnemnda (UNE). Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) har overordnet ansvar for integreringsfeltet og er fagdepartement for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). De viktigste lovene på utlendings- og integreringsfeltet er utlendingsloven, statsborgerloven og introduksjonsloven.

Utenriktjenesten

Norges utenriksstasjoner spiller en viktig rolle som førstelinjetjeneste for utlendinger som ønsker å besøke eller flytte til Norge. De informerer om regelverk og prosedyrer, behandler søknader om besøksvisum og mottar og forbereder søknader om visum og opphold som skal behandles av UDI. Saker utenriksstasjonene ikke kan behandle selv, sendes til UDI.

Politiet

Politiets utlendingsenhet (PU) har som hovedoppgaver å registrere asylsøkere, undersøke asylsøkerens reiserute, fastsette identitet, forberede og iverksette endelige avslag i asylsaker og koordinere og kvalitetssikre alle uttransporteringer fra Norge. De 27 politidistriktene mottar og forbereder søknader om oppholds- og arbeidstillatelse, og behandler en stor del av søknadene de mottar. Saker politiet ikke kan behandle selv, sendes til UDI.

Utlendingsdirektoratet (UDI)

UDI er den sentrale etaten i utlendingsforvaltningen. UDI skal iverksette og bidra til å utvikle regjeringens innvandrings- og flyktningpolitikk. UDI skal sørge for regulert innvandring gjennom behandling av søknader om ulike typer oppholdstillatelser, og skal sikre at flyktninger får beskyttelse gjennom behandling av asylsøknader. Direktoratet er også vedtaksmyndighet for søknader om norsk statsborgerskap.

Videre har UDI ansvar for drift av asylmottak og det øvrige mottaksapparatet. UDI kjøper mottaksdrift av driftsoperatører, som kan være organisasjoner, kommuner eller kommersielle aktører.

Utlendingsnemnda (UNE)

UNE er et uavhengig forvaltningsorgan som behandler klager på UDIs vedtak etter utlendingsloven og statsborgersloven. Nemnda er administrativt underlagt Justis- og politidepartementet. Utlendingsnemnda er overordnet UDI som lovtolkende organ, og nemndas praksis er retningsgivende for UDIs praksis.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

IMDi er en kunnskapsorganisasjon underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og skal iverksette og bidra til å utvikle regjeringens integreringspolitikk. IMDi samarbeider med kommuner, statlige aktører, privat sektor og frivillige organisasjoner og er en pådriver for andre sektors arbeid med integrering og mangfold.

IMDis viktigste oppgave er å styrke kommunenes evne til å gjennomføre en lokal integrerings- og mangfoldspolitikk. Sentrale oppgaver for IMDi er å bistå med bosetting av flyktninger, følge opp introduksjonsloven, bidra til at innvandrere kommer raskt i arbeid eller utdanning, være pådriver for tilrettelegging av offentlige tjenester, forebygge tvangsekteskap, forvalte tilskudd, samt utvikle og formidle kunnskap. Direktoratet er også nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor.

IMDi har kontorer i Narvik, Trondheim, Gjøvik, Bergen, Kristiansand og Oslo. I 2011 forvalter direktoratet tilskudd for i overkant av 6 milliarder kroner.

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap

Kompetanseteamet består av representanter for IMDi, Utlendingsdirektoratet (UDI), Politidirektoratet (POD) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Kompetanseteamet er en landsdekkende, rådgivende instans for førstelinjetjenesten i arbeidet med konkrete saker som omhandler tvangsekteskap. Teamet arbeider også med tilgrensende problemstillinger knyttet til ekstrem kontroll og æresrelatert vold når det har en kobling til problema-

tikken tvangsekteskap. Gjennom foredragsvirksomhet og utvikling av veiledningsmateriell skal teamet bidra til kompetanseheving i førstelinjetjenesten. IMDi overtok ansvaret for Kompetanseteamet 1. januar 2008.

Vox – nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk

Vox er en etat underlagt Kunnskapsdepartementet. Vox arbeider for å heve kompetansenivået blant voksne, og de kartlegger og formidler ny kunnskap om voksnes læring. Vox har ansvar for utviklingen av læreplanen i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

Statistisk sentralbyrå (SSB)

SSB er den sentrale norske institusjonen for innsamling, bearbeiding og formidling av offisiell statistikk og har hovedansvaret for å dekke behovet for statistikk om det norske samfunnet. SSB har, ifølge statistikkloven fra 1989, rett til å bestemme hva som skal være offisiell statistikk, og har ansvaret for å samordne all offisiell statistikk i Norge. SSB lager statistikk for en lang rekke områder, inkludert innvandrings- og integreringsstatistikk.

NAV

Alle lokale NAV-kontor tilbyr tjenester også til innvandrere. Men fordi denne gruppen noen ganger har behov for tilrettelagte tjenester når det gjelder arbeid og trygd, er det opprettet fire spesialkontor kalt NAV Intro i Oslo, Bergen, Kristiansand og Trondheim. Disse kontorene tilbyr tjenester som jobbsøkerkurs/yrkesforberedende kurs, veiledningssamtaler, oppfølging på praksisplasser og forberedende opplæring for arbeidssøkere.

Kommunene

Kommunene er sentrale i arbeidet med å legge til rette for integrering og mangfold på lokalplan. Kommunene bosetter flyktninger i samarbeid med IMDi. Fra 1. september 2004 ble deler av kommunenes integreringsarbeid regulert gjennom introduksjonsloven. Kommunen har plikt til å sørge for at flyktninger og deres familiegjenforente får individuell opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og at de får tiltak som forbereder dem til arbeidslivet. I tillegg har kommunen ansvar for å tilby opplæring i norsk og samfunnskunnskap til øvrige innvandrere som omfattes av introduksjonsloven. Kommunene skal også sørge for at det generelle kommunale tjenestetilbudet er tilpasset en flerkulturell befolkning.

Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM)

KIM er et rådgivende utvalg oppnevnt av den norske regjeringen hvert 4. år. Utvalget skal tilrettelegge for dialog mellom minoriteter og myndigheter og gi myndighetene råd og innspill i saker som er av prinsipiell betydning for minoritetssamfunnene.

Frivillige organisasjoner

Det finnes en rekke landsdekkende og lokale organisasjoner som organiserer ulike innvandrergrupper, bidrar med møteplasser for personer med ulik bakgrunn og/eller på andre måter arbeider med prosjekter rettet mot integrering og inkludering.

2. Nøkkelbegreper

Asyl: Fristed for personer som med rette frykter forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell gruppe. Asyl innebærer blant annet beskyttelse mot å bli sendt tilbake til området der asylanten har grunn til å frykte forfølgelse. Asyl gir også visse rettigheter under oppholdet i asyllandet. Utenlandske borgere som får beskyttelse i Norge, får status som flyktninger.

Kilde: UDI

Asylmottak: Frivillig botilbud til asylsøkere som kommer til Norge. Mottakene har nøktern standard og er basert på selvhushold. Beboerne får hjelp til det mest nødvendige av mat og klær. UDI har ansvar for driften av asylmottak og resten av mottaksapparatet, ved å kjøpe mottaksdriften av driftsoperatører, som kan være organisasjoner, kommuner eller kommersielle aktører. Drift av asylmottak krever ikke kommunal godkjenning på politisk nivå, men de nødvendige tillatelser til bruk av arealer og bygningsmasse må foreligge.

Kilde: UDI

Asylsøker: Person som på egen hånd og uanmeldt ber myndighetene om beskyttelse og anerkjennelse som flyktning. Personen kalles asylsøker inntil søknaden er avgjort.

Kilde: UDI

Bosetting/bosatt: Overføringsflyktninger og tidligere asylsøkere som har fått innvilget ubegrenset oppholdstillatelse, bosettes gjennom et samarbeid mellom staten, ved Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), og kommunene. De fleste flyktninger i Norge bosettes med hjelp fra det offentlige på denne måten, det vil si at IMDi inngår en avtale med en kommune om at den skal ta imot den enkelte flyktning. I denne betydningen kan en person bli bosatt bare én gang, i én kommune og på ett tidspunkt. For kommunene er bosetting av flyktninger en frivillig oppgave. Når kommunene bosetter flyktninger, mottar de tilskudd, samtidig som de påtar seg forpliktelser overfor flyktningene i henhold til introduksjonsloven.

Kilde: IMDi

Familieinnvandring: Tillatelse til å bo i Norge kan gis til utenlandske personer som er i familie med nordmenn eller med utenlandske borgere med lovlig opphold i Norge. Familieinnvandring blir først og fremst gitt til nære familiemedlemmer som ektefelle, registrert partner, samboer i minimum to år og barn under 18 år. For å få innvilget familieinnvandring stilles det som hovedregel krav til sikret underhold. For søknader fremmet etter 21. juli 2008 er kravet til inntekt tilsvarende lønstrinn 8 i staten, det vil si 225 400 kroner brutto i året ifølge tariffavtalen av juli 2010.

Kilde: UDI

Flyktning: Overføringsflyktninger og personer som har fått asyl/beskyttelse i Norge. Den 1. januar 2010 trådte ny utlendingslov i kraft. I den nye loven likestilles gruppen

som har fått opphold etter FNs flyktningkonvensjon, med gruppen som har fått opphold på grunnlag av andre internasjonale konvensjoner om beskyttelse. I Norge gis begge disse gruppene flyktningstatus, med de rettigheter som følger med. I SSBs statistikk brukes begrepet «personer med flyktningbakgrunn» om personer bosatt i Norge, som en gang har kommet til Norge av fluktgrunner, inkludert familietilknyttede til flyktninger, uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus etter Flyktningkonvensjonen.

Kilde: UDI og SSB

Ikke-vestlige land: Tidligere skilte SSB mellom vestlige og ikke-vestlige land, men gikk bort fra disse kategoriene i 2009. Tidligere inkluderte «ikke-vestlige» land Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. «Vestlige land» inkluderte Norden, Vest-Europa (unntatt Tyrkia), Nord-Amerika og Oseania. Når det er behov for en todeling, bruker SSB nå følgende kategorier: *Landgruppe 1.* EU/EFTA-land, Nord-Amerika, Australia og New Zealand.

Landgruppe 2. Europa utenom EU/EFTA-land, Asia (inkludert Tyrkia), Afrika, Sør- og Mellom-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand.

Kilde: SSB

Innvandrere: Personer født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre.

Kilde: SSB

Innvandring/utvandring: For å komme med i statistikken over personer som har innvandret til Norge eller utvandret fra Norge, skal flyttingen være registrert i Det sentrale folkeregister. Flytting fra og til utlandet skal meldes dersom personen «har til hensikt» at oppholdet skal vare minst seks måneder. Det er imidlertid mange, kanskje særlig arbeidstakere fra de nye EØS-landene og Sverige, som ikke blir registrert selv om de skulle det, og som derfor kommer med i statistikk over personer med korttidsopphold i Norge.

Kilde: SSB

Norskfødte med innvandrerforeldre: Personer født i Norge med to innvandrerforeldre. Tidligere ofte omtalt som «etterkommere».

Kilde: SSB

Oppholdstillatelse: Tillatelse til å oppholde seg i Norge utover tre måneder. For borgere av ikke-nordiske medlemsland i EU er det ikke nødvendig med slik tillatelse, med unntak av Bulgaria og Romania. For borgere av andre land enn medlemsland i EU vil det ofte bli gitt arbeidstillatelse sammen med oppholdstillatelse. Nordiske borgere trenger ikke oppholdstillatelse for å arbeide eller oppholde seg i Norge.

Kilde: UDI

Overføringsflyktning: En person som får komme til Norge etter et organisert uttak av UDI og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Den årlige kvoten fastsettes av Stortinget, etter forslag fra regjeringen.

Kilde: UDI

Utenlandsfødte: I OECDs statistikk regnes alle som er født i utlandet, som utenlandsfødte, uavhengig av hvor deres foreldre og besteforeldre er fra. Dette skiller seg fra SSBs kategori «innvandrere», som omfatter personer født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre.

Kilde: OECD/SSB

Flere sentrale begreper finner du på www.integrering.no

3. Innvandrerbefolkningen

Innvandrerbefolkningen omfatter innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre.

- ▶ Ved inngangen til 2011 var det 600 000 innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i Norge.
- ▶ 500 000 av disse var innvandrere, mens antall norskfødte med innvanderforeldre var 100 000.
- ▶ Til sammen utgjorde disse to gruppene 12,2 prosent av befolkningen i Norge.
- ▶ Rundt halvparten av innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre har bakgrunn fra Asia, Afrika eller Latin-Amerika.
- ▶ 209 500 personer hadde bakgrunn fra Asia, 73 500 hadde bakgrunn fra Afrika og 19 200 hadde bakgrunn fra Sør- og Mellom-Amerika.

Kilde: SSB

- ▶ I 2007 var 9,5 prosent av befolkningen i Norge født i utlandet. Tilsvarende i Sverige var 13,4 prosent og i Danmark 6,9 prosent.

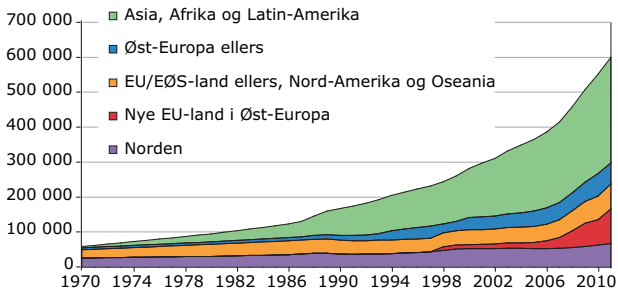
Kilde: OECD

Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre: De ti største gruppene per 1.1.2011.

Land	Antall	Folketilvekst 2010 til 2011	Andel av alle innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i prosent
Polen	60 610	8 589	10,1
Sverige	34 108	2 938	5,7
Pakistan	31 884	831	5,3
Irak	27 827	1 474	4,6
Somalia	27 523	2 115	4,6
Tyskland	24 394	1 551	4,1
Vietnam	20 452	367	3,4
Danmark	19 522	229	3,2
Iran	16 957	638	2,8
Tyrkia	16 430	439	2,7

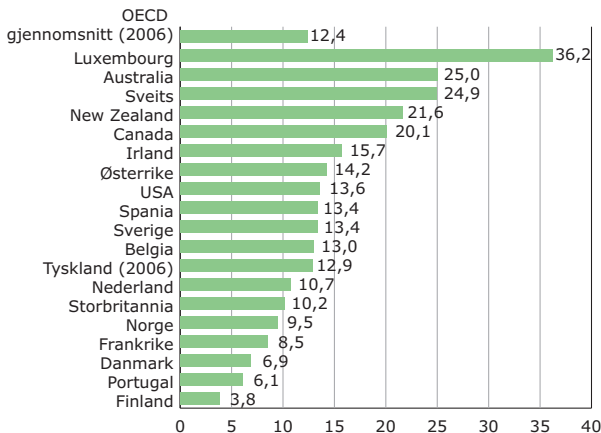
Kilde: SSB

Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre 1970-2011.

Internasjonal sammenligning: Utenlandsfødte* i prosent av befolkningen i utvalgte OECD-land i 2007.

* Merk at OECDs definisjon av utenlandsfødte ikke er den samme som SSBs definisjon av innvandrere.

Kilde: OECD

Innvandring og utvandring i 2010

- ▶ I 2010 ble det registrert 73 900 innvandringer til Norge, og 31 500 utvandringer. Nettoinnvandringen var dermed 42 400.
- ▶ I forhold til 2009 har nettoinnvandringen økt med nær 4000. Polakker og baltere sto for hele 38 prosent av nettoinnvandringen. I alt sto EU-borgere for 64 prosent av innvandringene blant dem med utenlandsk statsborgerskap.

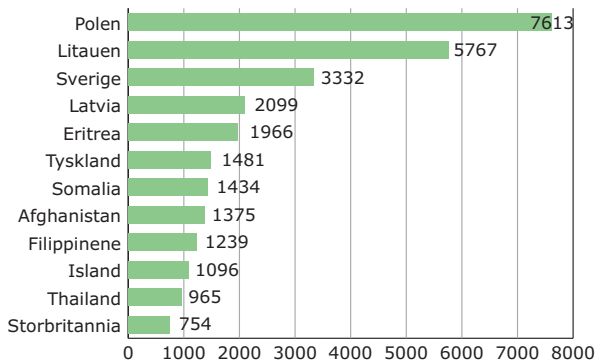
- ▶ Norske statsborgere sto for 12 prosent av innvandringene, og fra en del land utgjør de en betydelig del av dem som innvandrere.
- ▶ Av de 31 500 som utvandret i 2010, var 22 500 utenlandske statsborgere. Dette er det høyeste antall som noensinne er registrert. Av dem som utvandret i 2010 var den største gruppen svenske statsborgere, etterfulgt av polakker og tyskere.
- ▶ Nær halvparten av landets totale nettoinnvandring gikk til Oslo/Akershus og Rogaland/Hordaland.

Innvandring, utvandring og nettoinnvandring av utenlandske statsborgere i 2010, ti største landgrupper.

	Innvandring	Utvandring	Nettoinnvandring
I alt	73 852	31 506	42 346
Polen	11 347	3 734	7 613
Litauen	6 552	785	5 767
Sverige	7 595	4 263	3 332
Latvia	2 292	193	2 099
Eritrea	1 987	21	1 966
Tyskland	2 678	1 197	1 481
Somalia	1 641	207	1 434
Afghanistan	1 417	42	1 375
Filippinene	2 126	887	1 239
Island	1 678	582	1 096
Thailand	1 171	206	965
Storbritannia	1 462	708	754

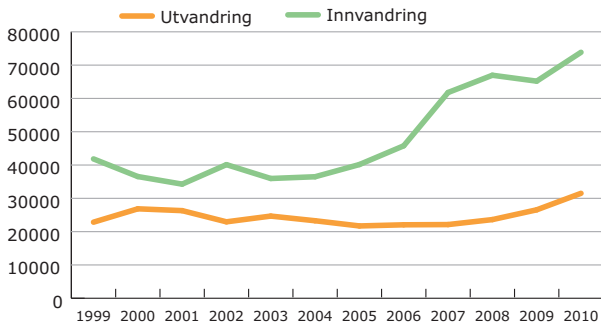
Kilde: SSB

Nettoinnvandring fra utlandet. Utenlandske statsborgere i 2010.

Kilde: SSB

Innvandring og utvandring i perioden 1999–2010.

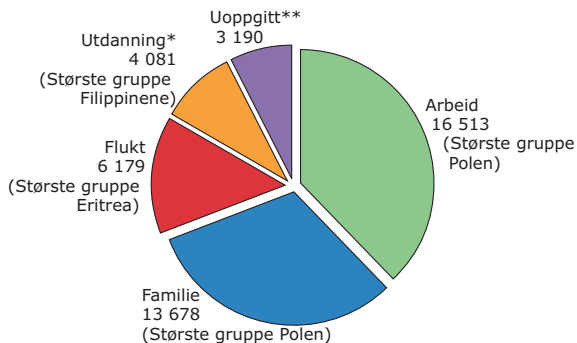

Kilde: SSB

Innvandring i 2009 fordelt på innvandringsgrunn

Nær 44 000 personer med ikke-nordisk statsborgerskap innvandret til Norge for første gang i løpet av 2009. Dette er en nedgang på nær 5000 fra 2008. Færre kom på grunn av arbeid, men arbeid var fortsatt den viktigste årsaken til innvandring i 2009, i likhet med de tre foregående år. Antallet som har fått familieinnvandringstillatelse, har minket noe, og utgjør nå en tredel av all innvandring. Flere personer kom på grunn av flukt enn året før, og står nå for 14 prosent. På grunn av endrede registreringsregler for EØS-borgere i 2009, var det 3190 innvandrere herfra uten innvandringsgrunn. De aller fleste vil være kommet som arbeids- eller familieinnvandrere.

Førstegangsinnflyttinger blant innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap, etter innvandringsgrunn i 2009.

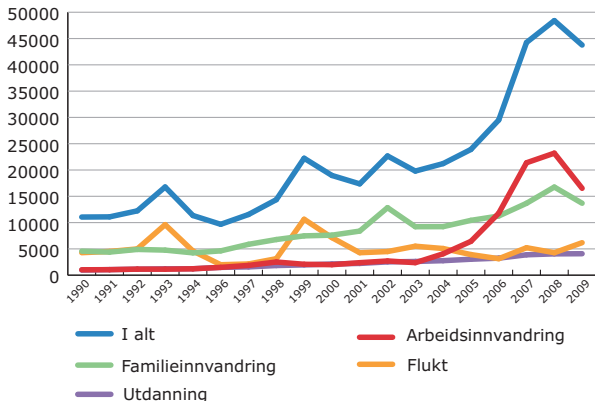

* Au pairer har utdanning som innvandringsgrunn.

** I datagrunnlaget for 2009 er det 3 190 personer med uoppgitt innvandringsgrunn. Dette skyldes de nye registreringsreglene for EU/EØS/EFTA-borgere som fra 1. oktober 2009 ikke lenger trenger å søke om oppholdstillatelse.

Kilde: SSB

Førstegangsinflyttinger blant innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap, etter innvandringsgrunn 1990–2009.

Kilde: SSB

Fremskrivinger av antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

En fremskrivning fra SSB viser at antallet innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre vil øke betydelig i perioden 2010–2060. Det er stor usikkerhet knyttet til beregningene, og særlig knyttes usikkerheten til innvandringstallene, som varierer sterkt over tid.

- ▶ Folketallet i 2060 vil ligge et sted mellom 5,4 og 8,2 millioner, en økning fra 4,9 millioner i 2010.
- ▶ Antall innvandrere vil trolig øke fra 460 000, til mellom 1 million og 1,8 millioner i 2060.

- ▶ Antall norskfødte med innvandrerforeldre vil trolig øke fra 93 000, til mellom 300 000 og 500 000 i 2060.
- ▶ Samlet vil disse to gruppene utgjøre mellom 1,3 og 2,3 millioner, eller mellom 22 prosent og 28 prosent av den totale befolkningen i 2060.

Kilde: SSB

4. Asylsøkere og flyktninger

Sammen med politiet har Utlendingsdirektoratet (UDI) ansvar for å behandle søknader om ulike typer oppholds- og arbeidstillatelser i Norge. UDI har også ansvar for driften av asylmottak og resten av mottaksapparatet ved å kjøpe mottaksdrift av driftsoperatører, som kan være organisasjoner, kommuner eller kommersielle aktører. Drift av asylmottak krever ikke kommunal godkjenning på politisk nivå, men kun nødvendige tillatelser til bruk av arealer og bygningsmasse.

Asylsøknader 2010

Antall asylsøknader varierer en del fra år til år. I 2010 søkte over 10 000 personer asyl i Norge, av disse var det 890 enslige mindreårige uten foreldre.

Antall* personer totalt og antall enslige mindreårige som søkte asyl i Norge per år 2007-2010.

	2007	2008	2009	2010
Antall personer i alt	6 500	14 400	17 200	ca. 10 000
Herav enslige mindreårige	400	1 400	2 500	890

* Tallene er avrundet til nærmeste 10.

Søkerne kom fra 110 ulike land i 2010, mot 115 i 2009.

- ▶ Det kom flest asylsøkere fra Eritrea, Somalia, Afghanistan, Russland og Etiopia i 2010. Søkere fra disse fem landene utgjorde over halvparten av alle asylsøkere det året.
- ▶ Mer enn ni av ti av de enslige asylsøkerne var gutter, og 65 prosent var gutter fra Afghanistan, Somalia og Eritrea, omtrent som i 2009.
- ▶ Etter første halvår 2010 var det et stabilt antall asylsøkere resten av året. Ved inngangen til 2011 var det få tegn til store endringer, selv om det var dramatiske hendelser sør for Middelhavet, som mange ventet kunne føre til flere ulovlige innvandrere til Europa og flere asylsøkere til Norge.

Kilde: UDI

Prognose asylsøknader 2011

Da statsbudsjettet ble lagt fram i oktober 2010, var det forventet at det ville komme 10 000 asylsøkere i 2011, hvorav 900 enslige mindreårige. Ved utgangen av mars 2011 var det ventet at det i 2011 ville komme 11 000 asylsøkere til Norge, hvorav 1100 enslige mindreårige.

Kilde: UDI

Beboere i asylmottak

Ved utgangen av 2010 bodde det 16 600 personer i 129 mottak, mot henholdsvis 19 500 personer og 151 mottak et år tidligere.

- ▶ Det ble lagt ned eller vedtatt lagt ned 49 asylmottak i 2010, og mottak fantes i 117 av landets kommuner.
- ▶ 59 prosent av dem som bodde i mottak ved utløpet av 2010 var fra Afghanistan, Eritrea, Somalia, Russland eller Irak.
- ▶ Utgifter til drift av asylmottak i 2010 var ca. 2,7 milliarder kroner mot 2,5 milliarder i 2009. Til samme formål ble det brukt ca. 1,4 milliarder kroner i 2008 og 835 millioner kroner i 2007. For 2011 er det budsjettert med ca. 2,4 milliarder kroner til drift av asylmottak i St.prp. nr. 1 (2010–2011).
- ▶ Om lag 15 100 beboere forlot et mottak i løpet av 2010, enten fordi de ble bosatt, ble uttransportert fra landet med tvang, returnerte frivillig, eller flyttet til en kjent eller ukjent adresse.
- ▶ I underkant av 5200 beboere reiste i 2010 fra mottak uten å oppgi ny adresse. Dette utgjør 34,1 prosent av alle som forlot mottak. Disse kan enten ha reist til hjemlandet, reist til et annet land for å søke asyl eller de kan oppholde seg på ukjent sted i Norge. Ved utløpet av året var 33,6 prosent kommet tilbake til et mottak i Norge, eller de var på et annet kjent oppholdssted.

Kilde: UDI

Antall personer som har fått beskyttelse i Norge de siste sju årene:

Antallet personer som fikk beskyttelse i Norge i 2010, gikk opp med 13 prosent sammenlignet med 2009.

- Tabellen under viser antall personer som har fått opphold i Norge etter søknad om asyl, og om det var UDI i førsteinstans eller UNE i klageinstans som fattet vedtaket. Tabellen viser også hvor mange som kunne komme til Norge som overføringsflyktning: normalt etter uttak i samarbeid med UNHCR. Vedtakene er fordelt etter hvilket år de fikk innvilget asylsøknaden, uavhengig av når de søkte.

Personer som har fått beskyttelse i perioden 2004–2010.

	I alt	UDI	UNE	Overføringsflyktninger
2010	6 872	5 331	411	1 130
2009	6 056	4 508	436	1 112
2008	4 617	3 045	662	910
2007	5 846	2 935	1 561	1 350
2006	3 198	1 682	524	992
2005	3 997	2 480	575	942
2004	4 926	3 480	688	758

Kilde: UDI

Oppholdstillatelser gitt av UDI i 2010 etter asylsøknad

Personer som fikk opphold etter asylsøknad, kom i stor grad fra land preget av krig eller konflikt (opphold gitt av UNE etter klagebehandling er ikke inkludert her).

- ▶ Innvilgelsesprosenten i UDI var den samme i 2010 som i 2008, 41 prosent, mens den var 33 prosent i 2009. I UNE var det under 4 prosent av klagenes avgjørelser i 2010 som førte til opphold, mot litt over 4 prosent i 2009.
- ▶ Flest tillatelser ble gitt til personer fra Eritrea, Somalia, Afghanistan, Iran og Irak.
- ▶ 37 prosent av alle som fikk innvilget asylsøknad, var barn.

Kilde: UDI

Opphold som overføringsflyktning

Det ankom 1096 overføringsflyktninger i 2010, mot 1389 i 2009, 770 i 2008 og 1106 i 2007. Antall innvilgelser i 2010 var 1127 i 2010, mot 1112 i 2009, 910 i 2008 og 1350 i 2007. En person ankommer ikke nødvendigvis Norge samme år som han eller hun får innvilget opphold.

- ▶ I 2010 kom det flest overføringsflyktninger fra Eritrea, Myanmar (Burma), statsløse (i hovedsak palestinere) og Iran.
- ▶ Barn utgjorde 46 prosent av overføringsflyktningene.
- ▶ Kvinner utgjorde 56 prosent av overføringsflyktningene.

Kilde: UDI

Personer med flyktningbakgrunn

Personer med flyktningbakgrunn (inkludert familiegjenforente til flyktninger) utgjorde 33 prosent av alle innvandrere i Norge per 1. januar 2010.

- ▶ Antall personer med flyktningbakgrunn bosatt i Norge er 151 100 (eller 3,1 prosent av den totale folke- mengden).
- ▶ Flest hadde bakgrunn fra Irak (19 800), Somalia (17 700) og Bosnia-Hercegovina (12 200).

Kilde: SSB

5. Arbeidsinnvandring

De fire største nasjonalitetsgruppene som innvandret til Norge i 2010, kom alle fra typiske arbeidsinnvandringsland og var polske statsborgere (11 300), svensker (7600), litauere (6600) og tyskere (2700).

Kilde: SSB

For å bli regnet som innvandret i SSBs innvandringsstatistikk, må innvandrerens være registrert i folkeregisteret, noe som krever opphold i Norge i minst seks måneder. Personer med arbeidstillatelser med kortere varighet enn seks måneder registreres ikke som bosatt. Blant annet derfor vil UDIs tall på innvilgede arbeidstillatelser ikke samsvare med SSBs innvandringsstatistikk, selv for dem som må ha arbeids- eller oppholdstillatelse på grunn av sin nasjonalitet.

Arbeidstillatelser 2010

Det ble i 2010 gitt nesten 13 500 arbeidstillatelser, inkludert 5200 fornyelser.

- ▶ Den kraftige nedgangen fra de nesten 56 000 arbeidstillatelsene som ble gitt i 2009 og de 101 000 arbeidstillatelsene som ble gitt i 2008, skyldtes i det alt vesentlige at krav om tillatelse falt bort for de fleste EØS-borgere fra 1. oktober 2009.

- ▶ Flest tillatelser ble gitt til borgere av Romania, India, Filippinene, Bulgaria og Russland. Blant disse var det en oppgang bare for borgere av Filippinene (23 prosent), slik det også var for borgere av USA (51 prosent) og Kina (20 prosent).
- ▶ 70 prosent av arbeidstillatelsene ble gitt til menn.
- ▶ 79 prosent av alle arbeidstillatelsene gjaldt personer under 40 år.
- ▶ Nesten 44 prosent av alle familieinnvandringsstillatelser ble gitt til personer som ble forent med en norsk eller nordisk borger.

Kilde: UDI

Polske og baltiske arbeidsinnvandreres situasjon i Norge

IMDi gjennomførte i 2007 en telefonbasert undersøkelse blant bosatte (folkeregistrerte) arbeidsinnvandrere fra Polen og de baltiske landene. I undersøkelsen kom blant annet følgende fram:

- ▶ Et klart flertall opplevde å ha arbeid som passet med egen utdanning og kompetanse.
- ▶ Det var en utfordring at høyt utdannede kvinner enten sto utenfor arbeidslivet eller tok jobber i Norge som de var overkvalifisert for.
- ▶ De færreste opplevde dårlige arbeidsforhold eller grov utnyttning i arbeidslivet.
- ▶ De fleste hadde et stort og bredt informasjonsbehov det første året i Norge. Den viktigste barrieren når det gjaldt å skaffe seg informasjon, var å ikke beherske norsk eller engelsk.

- ▶ Det var et uttalt behov og ønske om å tilegne seg bedre norskkunnskaper.
- ▶ Det var først etter at avgjørelsen om å bli lenge i Norge var tatt, at polske arbeidsinnvandrere ønsket norskopplæring.
- ▶ Arbeidsinnvandrerne ønsket å ta del i lokale fritidstilbud og delta i sosiale nettverk med nordmenn.
- ▶ Hele 76 prosent svarte at de helt sikkert eller trolig kom til å bo i Norge om fem år.

Kilde: IMDi-rapport 1-2008: Vi blir ... Om arbeidsinnvandring fra Polen og Baltikum.

En oppfølgingsundersøkelse i 2009 blant folkeregistrerte arbeidsinnvandrere fra Polen og Litauen bekreftet hovedfunnene fra 2007, med ett unntak: Andelen som svarte at de helt sikkert eller trolig kom til å bo i Norge om fem år, var redusert fra 76 til 63 prosent. I 2009 var det dessuten bare 28 prosent som svarte «Ja, helt sikkert» på spørsmålet om de trodde at de kom til å bo i Norge om fem år, mot 57 prosent i 2007.

Kilde: IMDi

6. Familieinnvandring og ekteskapsmønstre

Familieinnvandring

I 2010 fikk nesten 10 000 personer innvilget tillatelse til familieinnvandring. I 2009 var tallet 18 100 og i 2008 var det 20 800 - det høyeste antallet slike tillatelser som noen gang er gitt. Fram til 1. oktober 2009 måtte borgere av alle ikke-nordiske medlemsland i EU ha slik tillatelse for å etablere familie med en norsk borger eller utlending med oppholdstillatelse i Norge, eller slutte seg til et familiemedlem med slik status. Reglene for slike tillatelser i 2010 gjelder derfor bare for borgere fra land som ikke er medlem av EU, samt for borgere av Bulgaria og Romania som fortsatt var omfattet av en overgangsordning.

Familieinnvandringstillatelser i 2010.

Statsborgerskap:	Antall tillatelser	Endring fra 2009–2010	Antall kvinner (både barn og voksne)	Antall barn
Totalt	9988	-8124	6698	4073
Thailand	986	-262	855	273
Filippinene	766	63	643	164
Somalia	685	34	366	544
Rusland	506		381	198
Irak	554	-208	345	329

Kilde: UDI

- ▶ 72 prosent av søknadene om familieinnvandring ble innvilget i 2010.
- ▶ Nesten 25 prosent av dem som fikk tillatelse til familieinnvandring, hadde statsborgerskap fra Thailand, Filippinene eller Somalia.
- ▶ 47 prosent av familieinnvandringstillatelsene ble gitt til voksne kvinner, mens 41 prosent av tillatelsene ble gitt til barn under 18 år.

Kilde: UDI

Ekteskapsmønstre

- ▶ Det inngås årlig flere ekteskap mellom personer uten innvandrerbakgrunn og personer med innvandrerbakgrunn, enn mellom personer som begge har innvandrerbakgrunn.
- ▶ Flere menn enn kvinner gifter seg med en som bor utenfor Norge før ekteskapsinngåelsen.
- ▶ I 2007 giftet henholdsvis 10 prosent menn og 4 prosent kvinner uten innvandrerbakgrunn seg med en person som ikke var bosatt i Norge ved ekteskapsinngåelsen.
- ▶ Thailandske, filippinske og russiske kvinner gifter seg i stor grad med menn uten innvandrerbakgrunn.
- ▶ Mange innvandrere med bakgrunn fra asiatiske og afrikanske land gifter seg med en som ikke var bosatt i Norge ved ekteskapsinngåelsen. Dette gjelder særlig personer fra Pakistan, Tyrkia og Marokko.
- ▶ Få norskfødte med innvandrerforeldre er i gifteklar alder og de gifter seg generelt senere enn innvandrere med bakgrunn fra samme land. Andelen som gifter seg med bosatte i utlandet, er synkende.

Kilde: SSB: Daugstad (2008)

Ekteskapsinngåelser blant bosatte kvinner 2002–2007, noen utvalgte landgrupper.

	Antall som giftet seg	Prosentandel som giftet seg med personer bosatt i utlandet ved ekteskapsinngåelsen	Prosentandel som giftet seg med personer uten innvandrerbakgrunn
Pakistan, innvandrere	515	75	3
Pakistan, norskfødte med innvandrereforeldre	521	71	2
Tyrkia, innvandrere	337	76	9
Tyrkia, norskfødte med innvandrereforeldre	149	69	4
Vietnam, innvandrere	638	31	17
Vietnam, norskfødte med innvandrereforeldre	30	20	23
Sri Lanka, innvandrere	317	51	7

Kilde: SSB: Daugstad (2008)

Ekteskapsinngåelser blant bosatte menn 2002–2007, noen utvalgte landgrupper.

	Antall som giftet seg	Prosentandel som giftet seg med personer bosatt i utlandet ved ekteskapsinngåelsen	Prosentandel som giftet seg med personer uten innvandrerbakgrunn
Pakistan, innvandrere	711	75	5
Pakistan, norskfødte med innvandrereforeldre	515	71	3
Tyrkia, innvandrere	564	76	11
Tyrkia, norskfødte med innvandrereforeldre	107	64	5
Vietnam, innvandrere	866	60	2
Vietnam, norskfødte med innvandrereforeldre	22	50	5
Sri Lanka, innvandrere	467	64	6

Kilde: SSB: Daugstad (2008)

7. Bosetting og kvalifisering av flyktninger og asylsøkere som har fått oppholdstillatelse

Bosetting

Overføringsflyktninger og tidligere asylsøkere som har fått innvilget ubegrenset oppholdstillatelse, bosettes gjennom et samarbeid mellom staten, ved Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), og kommunene. De fleste flyktninger i Norge bosettes med hjelp fra det offentlige på denne måten, det vil si at IMDi inngår en avtale med en kommune om at den skal ta imot den enkelte flyktning. For kommunene er bosetting av flyktninger en frivillig oppgave. Når kommunene bosetter flyktninger, mottar de tilskudd, samtidig som de påtar seg forpliktelser overfor flyktningene i henhold til introduksjonsloven. Det er en målsetting at bosetting til en kommune skjer innen seks måneder etter vedtak, og innen tre måneder for enslige mindreårige.

- ▶ Måltallet for bosetting i 2011 er 5300 personer, herav 750 enslige mindreårige. Måltallet ble satt av Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting i mai 2010.
- ▶ 287 kommuner er anmodet om å bosette til sammen 6587 flyktninger i 2011, 183 av disse kommunene er anmodet om å bosette enslige mindreårige.

- ▶ 198 kommuner har per februar 2011 svart ja til å bosette flyktninger i 2011.
- ▶ Det var totalt 1845 personer i mottak som ventet på bosetting ved utgangen av februar 2011. Av disse var 1050 enslige menn, og 287 var enslige mindreårige under 18 år.
- ▶ Antall bosatte i 2010 var 5797 personer, herav 669 enslige mindreårige under 18 år.
- ▶ De seks største bosettingskommunene i 2010 var Oslo (293), Trondheim (271), Bergen (234), Kristiansand (130), Skien (118) og Stavanger (108).
- ▶ Den gjennomsnittlige ventetiden fra vedtak om opphold til bosetting i en kommune var i 2010 på 5,7 måneder.

Antall bosatte og gjennomsnittlig ventetid per år 2007–2010.

	2007	2008	2009	2010	Måltall 2011
Bosatte*	3830	4430	6090	5800	5300
Herav enslige mindreårige*	150	210	610	670	750
Gjennomsnittlig ventetid fra oppholdstillatelse er gitt til bosetting i en kommune	4,8 md.	5,9 md.	5,3 md.	5,7 md.	

*Tall avrundet til nærmeste 10.

Kilde: IMDi

Introduksjonsprogram

Introduksjonsloven gir nyankomne innvandrere rett og plikt til deltakelse i heldags introduksjonsprogram i inntil to år, med mulighet for utvidelse til tre år. Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram gjelder for nyankommet utlending mellom 18 og 55 år som har behov for grunnleggende kvalifisering og som

- a) har fått asyl, eller
- b) er overføringsflyktning med innreisetillatelse, eller
- c) etter søknad om asyl har fått oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, eller fått kollektiv beskyttelse i massefluktsituasjon, eller
- d) er familiegjenforent til personer nevnt under a, b eller c.

- ▶ Introduksjonsprogrammet har som formål å gi grunnleggende ferdigheter i norsk, gi grunnleggende innsikt i norsk samfunnsliv og forberede for deltakelse i yrkeslivet. Det er lagt opp til et nært samarbeid mellom kommunen og arbeids- og velferdsetaten (NAV) om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere.
- ▶ Personer som deltar i programmet, har krav på en introduksjonsstønad. På årsbasis er introduksjonsstønadene på to ganger folketrygdens grunnbeløp.
- ▶ Ifølge SSB hadde introduksjonsordningen ca. 10 000 deltakere i løpet av 2009. I perioden 2005–2009 var det mellom 8 000 og 9 000 deltakere årlig.
- ▶ Innrapporterte tall fra kommunene viser at 42 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogram i 2010, gikk over i arbeid eller utdanning. Tilsvarende tall i 2009 var 44 prosent, i 2008 var det 53 prosent. Nedgangen gjelder primært overgang til arbeid.

SSBs «Monitor for introduksjonsordningen»

Statistisk sentralbyrå gir årlig ut en publikasjon kalt «Monitor for introduksjonsordningen». Monitoren for 2010 beskriver deltakelse i arbeidslivet for deltakere som gikk ut av programmet i løpet av 2008, per november 2009. Målet med monitoren er etter hvert å følge kohorter av personer som går ut av programmet, over en lengre tidsperiode, og måle utviklingen i årene fremover. SSB finner at i alt 57 prosent av dem som gikk ut av introduksjonsordningen i løpet av 2008, var sysselsatt eller under utdanning i november 2009, 48 prosent av kvinnene og 67 prosent av mennene.

Kilde: SSB: Enes og Kraakenes (2010)

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Personkretsen for rett og plikt til norskopplæring er videre enn personkretsen for rett og plikt til introduksjonsprogram. Rett og plikt til deltakelse i gratis opplæring i norsk og samfunnskunnskap gjelder for nyankommet utlending mellom 16 og 55 år som a) har fått asyl, b) er overføringsflyktning med innreisetillatelse, c) etter søknad om asyl har fått oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, eller fått kollektiv beskyttelse i massefluktsituasjon, eller d) er familiegjenforent til personer nevnt under a, b eller c. I tillegg omfatter ordningen familiegjenforente med norske eller nordiske borgere. Denne siste gruppen er den største.

- ▶ Eldre personer, det vil si de mellom 55 og 67 år, som kommer inn under ordningen har rett, men ikke plikt, til å delta i opplæring.

- ▶ Gjennomført 300 timer opplæring eller dokumenterte gode norskkunnskaper er et vilkår for innvilgelse av permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap for de gruppene som omfattes av ordningen.
- ▶ Alle som omfattes av ordningen kan få inntil 3 000 timer opplæring etter behov.
- ▶ Fra 1. september 2007 ble mulighet for inntil 250 timers norskopplæring for asylsøkere på ordinære mottak gjeninnført.
- ▶ Fra 1. januar 2009 mistet asylsøkere som behandles etter Dublin-prosedyren, tilbudet om norskopplæring.
- ▶ Per 20.01.2011 var det 44 114 personer som var omfattet av rett eller rett og plikt til norskopplæring, derav 938 med kun rett.
- ▶ Andre halvår 2010 var det om lag 33 000 personer som deltok i opplæring i norsk og samfunnskunnskap.
- ▶ Det finnes to avsluttende nasjonale prøver i norsk, Norskprøve 2 og 3 både skriftlig og muntlig. Norskprøve 3 prøver språkkunnskaper på et høyere nivå enn Norskprøve 2. Tabellen nedenfor viser hvor mange som gikk opp til eksamen i de ulike prøvene i 2010, og andelene som besto.

Nasjonale prøver i norsk 2010, antall eksamenskandidater og resultat.

		Totalt antall kandidater	Andel kandidater som har bestått
Skriftlig prøve	Norskprøve 2	9680	61 %
	Norskprøve 3	4830	52 %
Muntlig prøve	Norskprøve 2	9625	92 %
	Norskprøve 3	4834	78 %

Kilde: IMDi og Norsk språktest.

Ny sjanse

– kvalifiseringsprogram for innvandrere som har vært utenfor arbeidslivet i lang tid, eller som står i fare for ikke å komme i arbeid.

- ▶ Ny sjanse er en forsøksordning som gir mulighet til å kvalifisere seg for arbeidslivet og bli økonomisk selvhjulpen.
- ▶ Deltakelse i Ny sjanse innebærer fulltids kvalifisering i inntil to år.
- ▶ I 2011 ble det bevilget i underkant av 27 millioner kroner over statsbudsjettet til Ny sjanse. I perioden 2005–2011 er det bevilget til sammen ca. 160 millioner kroner.
- ▶ Målgrupper for Ny sjanse:
  - Langtidsledige innvandrere på sosialhjelp.
  - Ungdom med innvandrerbakgrunn som er avhengig av sosialhjelp.
  - Hjemmeværende innvandrerkvinner som står langt fra arbeidslivet og som ikke mottar offentlige ytelser.

- ▶ I 2010 var det 529 deltakere fordelt på 30 prosjekt i 26 kommuner/bydeler.
- ▶ Deltakerne kom fra 59 ulike land. Over halvparten hadde bakgrunn fra Somalia eller Irak.
- ▶ Kvinneandelen i Ny sjanse var i 2010 på 77 prosent.
- ▶ 279 deltakere avsluttet Ny sjanse-program i løpet av året. 23 prosent av disse gikk direkte til arbeid eller utdanning (21 prosent av de langtidsledige innvandrerne på sosialhjelp, 43 prosent av ungdommene og 16 prosent av de hjemmeværende kvinnene).
- ▶ På bakgrunn av data fra prosjektene beregnet Econ Pöyry i 2008 at den samfunnsøkonomiske gevinsten av Ny Sjanse for perioden 2005–2007 kan være på hele 450 millioner kroner.

Kilde: IMDi

8. Bolig og bosted

Sammenlignet med befolkningen for øvrig er det større andeler innvandrere som leier boligen sin, som bor i blokk, leiegård eller lignende og som bor trangt.

Blant innvandrerne var det 63 prosent som eide (selveier, borettslag eller lignende) boligen sin i 2005/2006, mot 76 prosent i hele befolkningen. 25 prosent av innvandrerne bodde i enebolig mot 46 prosent i hele befolkningen. Trangboddhet (hushold med mer enn én person per rom i boligen) gjaldt for 45 prosent av innvandrerne, mot 12 prosent av hele befolkningen.

Forskjellene i boligforhold mellom innvandrere og befolkningen for øvrig har imidlertid minsket betydelig i perioden 1995-2005.

Kilde: SSB, Blom og Henriksen 2008

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i kommunene

Det bor innvandrere i alle landets kommuner, men mer enn fire av ti av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre bor i Oslo og Akershus (41 prosent). I antall bor det flest innvandrere i de største bykommunene som Bergen, Stavanger og Trondheim, mens det er

Oslo, Drammen og Lørenskog som har høyest andel innvandrere i forhold til folketallet i kommunen.

Topp ti kommuner hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre per 1.1.2011.

Kommune	Antall	Største gruppe
Oslo	170 206	Pakistan
Bergen	32 038	Polen
Stavanger	22 245	Polen
Trondheim	18 501	Polen
Bærum	17 825	Polen
Drammen	14 350	Tyrkia
Kristiansand	11 524	Vietnam
Sandnes	9 767	Polen
Skedsmo	9 426	Vietnam
Fredrikstad	9 288	Irak

Kilde: SSB

Topp ti kommuner med størst andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i forhold til folkemengde i kommunen per 1.1.2011.

Kommune	Antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Folke- mengde i kommu- nen	Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i prosent
Oslo	17 0206	599 230	28,4
Drammen	14 350	63 582	22,6
Lørenskog	6 672	33 308	20,0
Skedsmo	9 426	48 752	19,3
Stavanger	22 245	12 6021	17,7
Askim	2 532	14 909	17,0
Rælingen	2 651	15 920	16,7
Ås	2 772	16 733	16,6
Træna	81	490	16,5
Hemsedal	347	2 140	16,2

Kilde: SSB

Av de flyktingene som ble bosatt i perioden 1999-2008 hadde 30 prosent forlatt første bostedskommune etter 5 år.

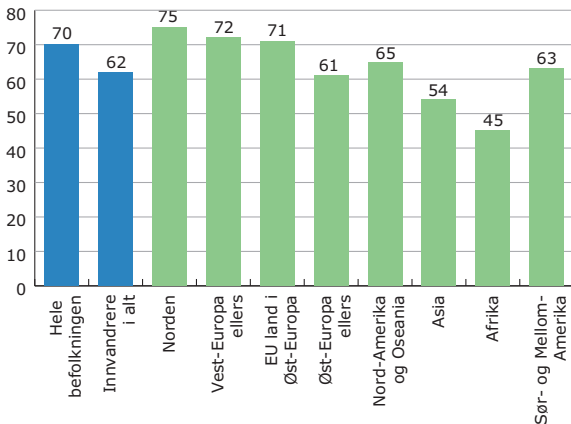
Kilde: SSB, Høydahl (2010): Monitor for sekundærflytting

9. Sysselsetting og inntekt

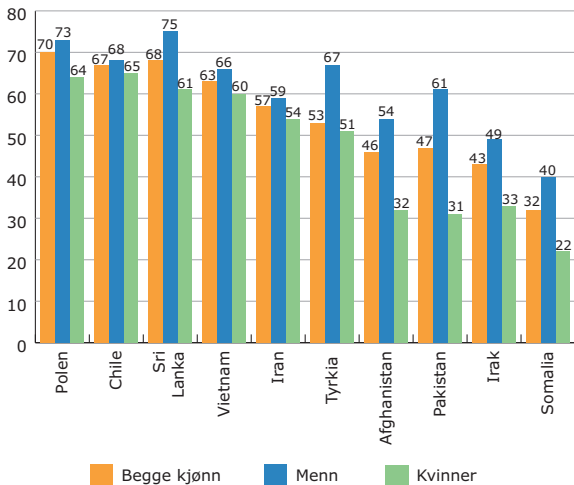
Sysselsetting

- ▶ Totalt var det sysselsatt nær 251 000 innvandrere i Norge per 4. kvartal 2009, vel 10 000 flere enn samme kvartal i 2008.
- ▶ 62 prosent av alle innvandrere mellom 15 og 74 år er sysselsatt.
- ▶ Det er store forskjeller i sysselsettingen mellom kvinner og menn, og sysselsettingen avhenger også av hvilke land innvandrerne kommer fra, hvor lenge de har vært her, og årsaken til at de kom.

Sysselsettingsandeler blant innvandrere 15-74 år, 4. kvartal 2009 i prosent.

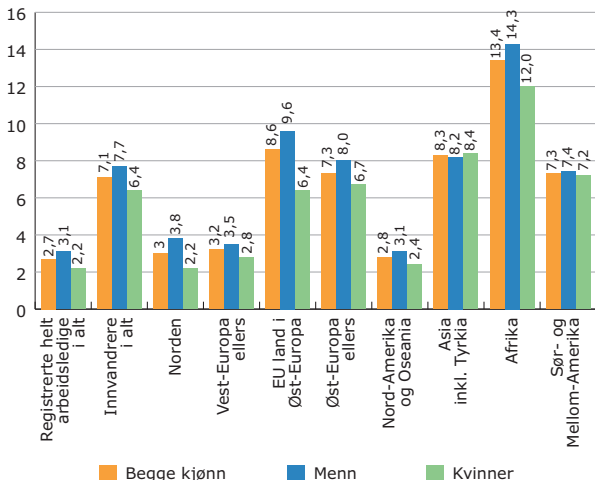
Sysselsettingsandeler blant innvandrere 15-74 år, noen utvalgte land i 2009 i prosent.

- ▶ Den registrerte arbeidsledigheten blant bosatte innvandrere gikk ned fra 7,8 prosent i februar 2010 til 7,7 prosent i februar 2011. I resten av befolkningen var det også en nedgang, fra 2,5 til 2,3 prosent.
- ▶ Nivåforskjellen mellom innvandrere og befolkningen for øvrig har vært uendret over tid; ledigheten blant innvandrene er omkring tre ganger høyere enn nivået i befolkningen for øvrig.

Kilde: SSB (tallene bygger på NAVs register over helt ledige)

Andel ledige i prosent av arbeidsstyrken ved utgangen av november 2010.

Kilde: SSB (tallene bygger på NAVs register over helt ledige)

Internasjonale sammenligninger

OECD sammenligner sysselsettingsnivået blant utenlandsfødte i ulike OECD-land. Statistikken er dels basert på arbeidskraftsundersøkelser som gjøres i flere OECD-land, dels på andre kilder (gjelder bl.a. USA og Danmark). I arbeidskraftsundersøkelsene intervjues representative utvalg av befolkningen. Det trekkes ikke spesielle utvalg blant de utenlandsfødte, og antallet utenlandsfødte blir derfor begrenset. Blant annet derfor, og på grunn av stort selektivt frafall, hefter det seg stor usikkerhet til sysselset-

tingstallene for de utenlandsfødte, og tallene må tolkes med stor forsiktighet.

Kilde: OECD

Nivået på sysselsettingen og arbeidsledigheten i utvalgte OECD-land blant 15–64 år i 2009 i prosent.

Land	Sysselsettingsnivå, innenlandsfødte	Sysselsettingsnivå, utenlandsfødte	Arbeidsledighetsnivå, innenlandsfødte	Arbeidsledighetsnivå, utenlandsfødte
Norge	77,1	70,2	2,8	6,8
Sverige	74,2	62,1	7,2	15,4
Danmark	76,6	68,1	5,7	9,9
Tyskland	72,5	63,5	6,9	12,8
USA	67,5	68,1	9,3	9,7
Storbritannia	70,5	66,0	7,5	8,9

Kilde: OECD

Inntekt

Innvandrere har generelt en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet enn befolkningen i Norge som helhet. Et resultat av dette er at innvandrerhusholdninger i snitt har lavere inntekter enn gjennomsnittshusholdningen.

- I 2009 bodde 26 prosent av innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre i en husholdning uten yrkestilknyttede. Så mange som 34 prosent av personer med flyktningsbakgrunn levde i husholdninger uten yrkestilknytning.

- ▶ Gjennomsnittsinntekten¹ blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre var 186 000 i 2009. Til sammenligning var gjennomsnittsinntekten for befolkningen som helhet² 241 000.
- ▶ 20 prosent av personene i husholdninger hvor hovedinntektstakeren er innvandrer eller norskfødt med innvandrerforeldre, tilhører lavinntektsgruppen (etter OECDs målemetode), sammenlignet med 5 prosent i hele befolkningen (uten studenter). Tilsvarende tall for flyktninger var 24 prosent. Det er imidlertid en noe lavere andel registrerte innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i lavinntektsgruppen i 2009 sammenlignet med 2008.
- ▶ Generelt øker innvandrerhusholdningers inntekt med økende botid.

Indikator for yrkestilknytning blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i 2009 i prosent.

	Andel personer i husholdningen uten noen yrkestilknyttede	Andel personer i husholdningen der yrkesinntekt er største husholdningsinntekt
Hele befolkningen	23	75
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	26	73
Personer med flyktningbakgrunn	34	61

Kilde: SSB

1 Median inntekt etter skatt per forbruksenhet, OECD-standard.

2 Unntatt studenter.

Andel personer i husholdninger med lavinntekt, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i 2009 i prosent.

	OECD-definisjonen, 50 prosent av medianinntekten	EU-definisjonen 60 prosent av medianinntekten
Hele befolkningen (uten studenter)	5	10
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	20	29
Personer med flyktningbakgrunn	24	35

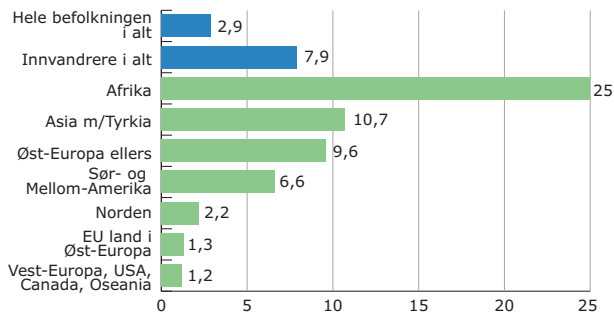
Kilde: SSB

Sosialhjelp

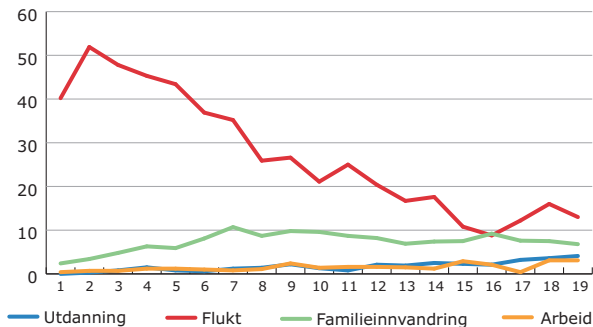
- ▶ I 2008 mottok 8 prosent av innvandrere over 18 år sosialhjelp en eller flere ganger i løpet av året, mot 3 prosent blant befolkningen i samme aldersgruppe.
- ▶ Fra 2005 til 2008 er det en generell nedgang i bruk av sosialhjelp, og særlig blant innvandrere.
- ▶ Norskfødte med innvandrerforeldre 18-30 år skiller seg positivt ut ved noe sjeldnere å være sosialhjelpsmottakere; 4 prosent mottok sosialhjelp i 2008 mot 5 prosent blant tilsvarende aldersgruppe i hele befolkningen.
- ▶ Behov for sosialhjelp henger blant annet sammen med innvandringsgrunn og botid.
- ▶ Flyktninger mottar oftere sosialhjelp enn arbeidsinnvandrere.
- ▶ Andelen som mottar sosialhjelp, er høyest blant innvandrere fra Afrika. Én av fire mottok sosialhjelp i 2008. Dette er for en stor del flyktninger med relativt kort botid.

Kilde: SSB (Hirsch 2010)

Innvandrere over 18 år med sosialhjelp i 2008 i prosent.

Innvandrere over 18 år med sosialhjelp etter botid og innvandringsgrunn i 2008 i prosent.

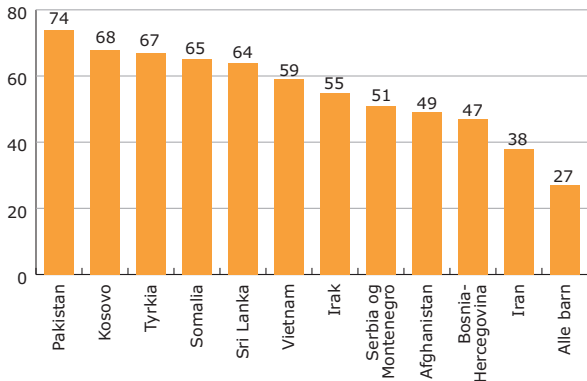
10. Kontantstøtte og barnehage

Kontantstøtte

- ▶ Det er mer vanlig for barn med bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika å motta kontantstøtte enn for barn i hele befolkningen. 53 prosent av barn i alderen 1–2 år med bakgrunn fra disse områdene mottok kontantstøtte i september 2009, mot 27 prosent av alle barn.
- ▶ Det har blitt mindre vanlig å motta kontantstøtte de senere årene. Dette gjelder både for barn generelt og for innvandrerbarn. Noe av denne utviklingen kan skyldes at dekningsgraden av barnehageplasser har økt.
- ▶ Det er store forskjeller mellom landgruppene når det gjelder hvor vanlig det er å motta kontantstøtte. Mens henholdsvis 74 og 68 prosent av barna i kontantstøttealder med bakgrunn fra Pakistan og Kosovo mottok kontantstøtte i 2009, gjaldt det samme 38 prosent av barn med iransk bakgrunn.
- ▶ Det er betydelige forskjeller mellom de ulike fylkene når det gjelder hvor vanlig det er for barn med bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika å motta kontantstøtte, fra 27 prosent i Nordland til 67 prosent i Østfold.

Kilde: SSB

Andel barn i alderen 1-2 år som mottok kontantstøtte i september 2009 etter foreldrenes landbakgrunn i prosent.

Barnehage

- ▶ 25 100 minoritetsspråklige barn gikk i barnehage ved utgangen av 2009, og totalt hadde 270 200 barn barnehageplass.
- ▶ Minoritetsspråklige barn utgjorde vel 9 prosent av alle barn i barnehage i 2009. Minoritetsspråklige barn er her barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk.
- ▶ 23 prosent av barn med barnehageplass i Oslo var minoritetsspråklige, mens det kun var 4 prosent i Nord-Trøndelag.

Kilde: SSB

11. Utdanning

Grunnskole

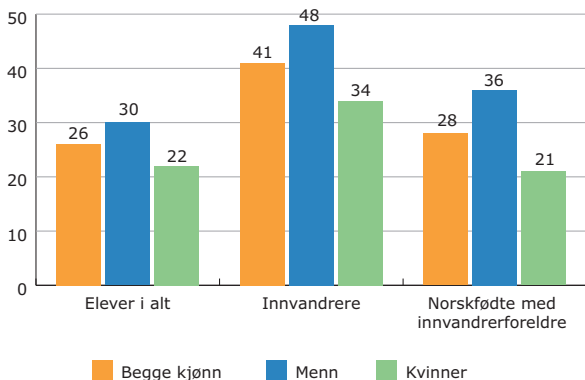
- ▶ 21 800 elever fikk morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring høsten 2010. Dette er 550 færre enn forrige skoleår. Elever som får morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring, utgjør 3,6 prosent av alle elevene i grunnskolen.
- ▶ Det ble registrert morsmålsundervisning og tospråklig fagopplæring på 119 ulike språk.
- ▶ Av dem som fikk morsmålsopplæring, var somalisk og arabisk de største språkene med rundt 2500 elever hver. Over 2000 elever fikk opplæring i urdu og polsk.
- ▶ Om lag 7 prosent av alle elever i Norge fikk særskilt norskopplæring høsten 2010. Mer enn 30 prosent av disse var elever i Oslo. Dette innebærer at én av fire Osloelever fikk særskilt norskopplæring i 2010.

Kilde: SSB

Videregående skole

Norskfødte med innvandrerforeldre deltar i like stor grad som andre i videregående skole, mens deltakelsen er noe lavere blant innvandrere. Innvandrerelever slutter oftere og bruker lengre tid på å fullføre videregående skole, mens andelen norskfødte med innvandrerforeldre som fullfører og slutter, er svært lik som for elever generelt.

Andel som hadde avbrutt (eller tatt eksamen, men ikke bestått) i løpet av fem år, blant alle som startet på videregående skole våren 2004 i prosent.

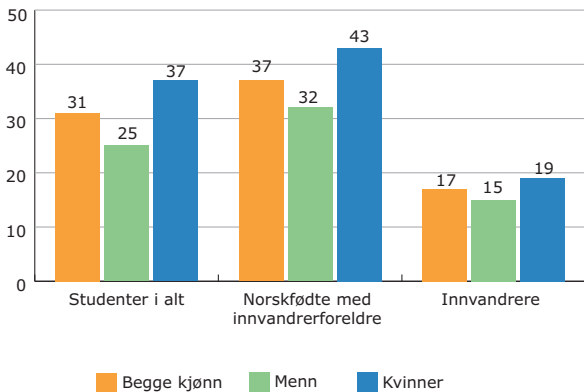
Deltakelse i høyere utdanning 2009

Det har vært en sterk økning i antallet norskfødte med innvandrerforeldre som tar høyere utdanning. Blant ungdom som er i alderen 17-24, og som har innvandrerforeldre, er det en større andel som deltar i høyere utdanning enn det er blant gjennomsnittet av ungdommer i Norge.

Antall innvandrere i alderen 19-24 år som tar høyere utdanning er, i motsetning til norskfødte med innvandrerforeldre, vesentlig lavere enn for befolkningen generelt. Dette skyldes primært at mange innvandrere i denne aldersgruppen er nyankomne og kommet hit for å arbeide.

Andel 19-24-åringer i høyere utdanning høsten 2009 i prosent.

12. Barnevern

Barn som selv har innvandret til Norge, er overrepresentert når det gjelder bruk av barnevernstjenester.

- ▶ Blant barn (0–22 år) som er innvandret til Norge, fikk 58 per 1000 barn tiltak fra barnevernet i 2004. For barn i befolkningen for øvrig var det 25 per 1000, mens det for norskfødte med innvandrerforeldre var 39 per 1000 som mottok hjelp.
- ▶ 6,7 per 1000 innvandrere (0–17 år) var under omsorg av barnevernet i 2004 mot 3,1 per 1000 barn blant norskfødte med innvandrerforeldre og 5,4 per 1000 blant barn i den øvrige befolkningen.

Kilde: SSB: Allertsen og Kalve (2006). Oppdatert versjon av denne rapporten – Innvandrerbarn i barnevernet – publiseres i 3. kvartal 2011.

13. Tvangsekteskap

Retten til selv å velge sin ektefelle er nedfelt i internasjonale konvensjoner.

- ▶ Tvangsekteskap er forbudt etter straffelovens § 222 og har en strafferamme på 6 år.
- ▶ Handlingsplan mot tvangsekteskap (2008–2011) skal ivareta forebygging og sikre beskyttelse av dem som utsettes. Handlingsplanen har et særlig fokus på skolens rolle, utenriksstasjonenes rolle, behovet for trygge bosteder og styrket offentlig samhandling og kompetanse. IMDi har ansvar for fire av tiltakene:
  - Minoritetsrådgivere ved videregående skoler
  - Integreringsrådgivere ved utenriksstasjoner
  - Kompetanseteamet mot tvangsekteskap
  - Støtte til frivillige organisasjoners holdnings- og skapende arbeid

Det finnes ingen sikre opplysninger om hvor mange jenter og gutter i Norge som utsettes for alvorlig press og tvang for å inngå ekteskap. Det er så langt ikke utviklet for eksempel nasjonale rutiner for å registrere og tallfeste de sakene som kommer til hjelpeapparatet.

Noen av aktørene innenfor det offentlige og frivillige hjelpeapparatet fører egen statistikk over antall henvendelser de får som omhandler tvangsekteskap, og melder om et økende antall tvangsekteskapssaker i Norge.

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap har hatt en stor økning i antall saker. Siden 2004 og fram til 1. september 2010 har teamet mottatt over 1500 henvendelser som omhandler tvangsekteskap og relatert problematikk.

Økningen i antall henvendelser om tvangsekteskap til hjelpeapparatet sier imidlertid lite om omfanget, men tyder på større bevissthet om rettigheter og muligheter til å få hjelp.

En tidligere kartlegging av omfanget av tvangsekteskapsaker og relaterte problemer i deler av hjelpeapparatet er å finne i Bredal og Skjerven (2007).

14. Kjønnsslemlestelse

Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) omfatter kjønnsslemlestelse alle inngrep der jentebarnets eller kvinnens ytre kjønnsdeler fjernes helt eller delvis, eller inngrep som medfører annen skade på kjønnsorganene, og som foretas av kulturelle eller andre ikke-terapeutiske årsaker.

I Norge er alle former for kjønnsslemlestelse av jenter og kvinner straffbart etter lov om forbud mot kjønnsslemlestelse.

- ▶ WHO anslår at det på verdensbasis finnes 130–140 millioner kjønnsslemlestedede jenter og kvinner og at ca. 3 millioner jenter kjønnsslemlestes hvert år. Praksisen er primært utbredt i et belte tvers over Afrika rundt Sahara.
- ▶ Etnisk tilhørighet er den mest utslagsgivende faktor for om et barn blir kjønnsslemlestet. Noen steder begrunnes inngrepet ut fra religion. Skikken praktiseres både blant muslimer, kristne og andre trossamfunn, men er mest utbredt i muslimske land.
- ▶ Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har pådriver- og koordineringsansvaret for arbeidet mot kjønnsslemlestelse i Norge.
- ▶ Gjeldende handlingsplan: Handlingsplanen mot kjønnsslemlestelse (2008–2011).

- ▶ Det finnes ingen eksakt kunnskap om hvor stort problemet med kjønnslemlestelse er i Norge, men Institutt for samfunnsforskning (ISF) kartla i 2006 og 2007 kjente tilfeller av kjønnslemlestelse i barnevernet, helsetjenesten, skoler og barnehager.

Kilde: ISF: Lidén og Bentzen, 2008 og <http://www.nkvts.no>

15. Kriminalitet

SSBs studie av innvandrere i kriminalstatistikken ble gjort før SSB sluttet å bruke kategorien «ikke-vestlig». I dette avsnittet vil derfor denne betegnelsen brukes.

Ikke-vestlige innvandrere er overrepresentert i kriminalstatistikken både som offer, siktet og straffet. Unge menn med ikke-vestlig bakgrunn peker seg ut som de med høyest overrepresentasjon. Det er viktig å huske at det å bli tatt for forbrytelser har sterk statistisk sammenheng med andre levekårsvariabler. Levekårsproblemer og sosiale problemer gjenfinnes i større grad i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen og forklarer en stor del av gruppens overrepresentasjon. Sannsynligheten for at ikke-vestlig ungdom gjennomfører forbrytelser, synker sterkt når det kontrolleres for andre kjennetegn og levekår.

- ▶ SSB har sett på lovbrudd begått i perioden 1992–2001 blant personer som ble født i 1977 (og som var bosatt i 1992, det vil si ikke innvandret etter dette). 17 prosent av gruppen som hadde ikke-vestlig bakgrunn, hadde begått lovbrudd i perioden, mens tilsvarende tall for dem med norsk bakgrunn var ti prosent.

Kilde: SSB: Skardhamar (2006)

- ▶ Personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er overrepresentert blant de straffede:
- ▶ I 2002 ble 13,5 innbyggere av 1000 med norsk bakgrunn straffet for kriminalitet. Blant vestlige innvandrere var raten 11,5, og blant ikke-vestlige innvandrere var det 30 straffede per 1000 innbyggere. Den lave gjennomsnittsalderen i innvandrerbefolkningen forklarer deler av overrepresentasjonen.

Kilde: SSB: Østby (2004)

SSBs levekårsundersøkelse 2005/2006, hvor innvandrere med bakgrunn fra ti ulike land er intervjuet, viser at innvandrere:

- ▶ er noe mer utsatt for vold enn befolkningen i alt
- ▶ er like utsatt for trusler
- ▶ er mindre utsatt for tyveri og skadeverk.

Kilde: SSB: Blom og Henriksen (2008)

SSB-rapport "Kriminalitet og straff blant innvandrere og øvrige befolkning" av Skardhamar, Thorsen og Henriksen publiseres i juni 2011.

16. Valgdeltakelse

Norske statsborgere som fyller 18 år valgåret, har stemmerett ved stortingsvalg. Ved kommune- og fylkestingsvalg har i tillegg utenlandske statsborgere rett til å stemme.

Utenlandske statsborgere kan stemme ved kommune- og fylkestingsvalget i 2011 om de er registrert bosatt i Norge de 3 siste årene før valgdagen. For nordiske statsborgere holder det å ha botid fra 30. juni 2011. Ved valget i 2011 kan også 16- og 17-åringene stemme i 20 kommuner.

Hvor mange innvandrere har stemmerett ved kommune- og fylkestingsvalget i 2011?

Om lag 400 000 personer med innvandrerbakgrunn, det vil si personer med to utenlandsfødte foreldre, har stemmerett ved valget i 2011. Dette er en økning på over 100 000 personer sammenlignet med valget i 2007. Nesten 120 000 personer med innvandrerbakgrunn har stemmerett ved årets valg i Oslo. Det utgjør 25 prosent av de stemmeberettigede i hovedstaden.

Kilde: IMDi og www.ssb.no/stemmerettkomm

Valgdeltakelse ved stortingsvalget i 2009

Valgdeltakelsen blant stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn (det vil si innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre sett under ett) ved stortingsvalget i

2009 var 52 prosent, mot 77 prosent i befolkningen i alt. Deltakelsen blant dem med innvandrerbakgrunn var relativt lik i 2009 som ved de to foregående stortingsvalgene. Det er stor variasjon i valgdeltakelsen mellom ulike grupper av innvandrere. Det er dessuten ingen klar sammenheng mellom integrasjon på ulike samfunnsarenaer, som for eksempel deltakelse i arbeidslivet og grad av valgdeltakelse:

- ▶ Innvandrere fra USA, India og Sri Lanka har høyest valgdeltakelse av de fra land utenfor Europa.
- ▶ Innvandrere med opprinnelse fra Balkan har den desidert laveste valgdeltakelsen, til tross for høy grad av deltakelse på andre samfunnsarenaer.
- ▶ Valgdeltakelsen var i 2009 lik for kvinner og menn med innvandrerbakgrunn.
- ▶ Bare 51 prosent av de norskfødte med innvandrerforeldre brukte stemmeretten sin i 2009. Dette er en lavere deltakelse enn blant unge i hele befolkningen.

Kilde: SSB: Henriksen (2010)

Valgdeltakelse ved kommune- og fylkestingsvalget i 2007

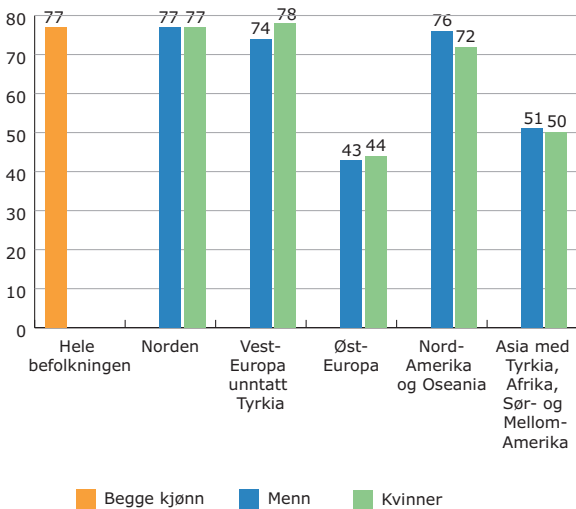
Valgdeltakelsen ved kommune- og fylkestingsvalget 2007 var langt lavere blant innvandrere enn blant gjennomsnittet i befolkningen. Det var små endringer i valgdeltakelsen sammenlignet med 2003 og 1999.

- ▶ 40 prosent av innvandrerne som var norske statsborgere, og 36 prosent av innvandrerne som var utenlandske statsborgere med stemmerett, stemte i 2007. Valgdeltakelsen i hele befolkningen var på 62 prosent.

- ▶ Valgdeltakelsen varierer med innvandrernes landbakgrunn. Innvandrere fra Øst-Europa peker seg ut med særlig lav valgdeltakelse.
- ▶ Innvandrerkvinner har noe høyere valgdeltakelse enn innvandrermenn, eldre har høyere deltakelse enn yngre, og det er de med lengst botid som deltar mest.

Kilde: SSB: Bergh, Bjørklund og Aalandslid (2008)

Valgdeltakelse ved stortingsvalget 2009, hele befolkningen og norske statsborgere med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og kjønn i prosent.

Kilde: SSB

17. Befolkningens holdninger til innvandring og integrering

IMDis integreringsbarometer måler befolkningens holdninger til innvandring og integrering. Kartleggingen er gjennomført årlig siden 2005.

I all hovedsak har befolkningens holdninger vært stabile i perioden 2005–2010; en periode preget av økt innvandring. I den grad det har vært endring, dreier det seg om økt skepsis når det gjelder innvandringsvolum og integreringsutfordringer, men også økt aksept for mangfold.

- ▶ I 2010 er det 53 prosent som uttrykker skepsis til innvandring gjennom å være positive til påstanden «vi bør ikke slippe inn flere innvandrere i Norge». I 2005 utgjorde denne andelen 45 prosent.
- ▶ 49 prosent mener Norge bør ta imot flere flyktninger.
- ▶ 49 prosent mener at integreringen i det store og hele fungerer ganske eller meget dårlig. I løpet av perioden 2005–2008 har andelen som stiller seg kritisk, økt fra 37 prosent i 2005 til 53 prosent i 2008. Andelen som mener at integreringen fungerer meget dårlig, har økt fra 6 prosent i 2005 til 12 prosent i 2010.
- ▶ Ca. 3 av 4 gir sin tilslutning til at innvandrere kan passe inn i det norske samfunnet, samtidig som de beholder sine verdier. Og ca. 6 av 10 mener at det ikke er nødvendig at de blir så like majoritetsbefolkningen som mulig – for øvrig en markant økning fra 2005.
- ▶ Viktige kriterier for å være integrert anses å være norskkunnskaper og forsørgelsesevne.

- ▶ Ansvar for vellykket integrering plasseres både hos majoritetsbefolkningen og hos myndighetene, men særlig hos innvandrerne selv. 8 av 10 respondenter mener at innvandrerne selv har ansvar for å bli integrert.

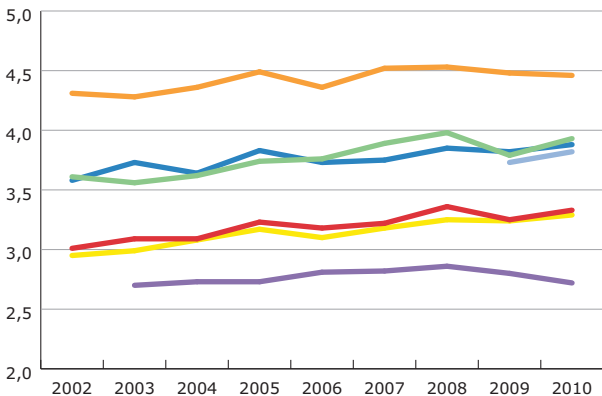
Kilde: Integreringsbarometeret 2009 IMDi-rapport 4-2010, Integreringsbarometeret 2010 publiseres i løpet av 2011.

SSBs undersøkelse av holdninger til innvandrere og integrering 2010 viser at befolkningen på flere områder er mindre skeptiske til innvandrere enn tidligere år.

- ▶ 77 prosent er helt eller nokså enige i at innvandrere gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv. Dette er 6 prosentpoeng flere enn i 2009.
- ▶ 88 prosent mener alle innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn.
- ▶ 42 prosent mener flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge bør være uendret, 46 prosent mener det bør bli vanskeligere å få opphold og 6 prosent mener det bør bli lettere.
- ▶ 31 prosent tror innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene. Halvparten er imidlertid uenig i dette i 2010, og dette er 10 prosent flere enn i 2002.
- ▶ 72 prosent synes innvandrere flest beriker det kulturelle livet i landet.
- ▶ Mer enn halvparten av befolkningen er uenig i at innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet. I 2002 var denne andelen 41 prosent.

- ▶ Halvparten av befolkningen synes at innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig.
- ▶ En bred kontaktflate til innvandrere går sammen med mer velvillige holdninger. Dessuten virker faktorer som kjønn, alder, utdanning, bostedsstrøk og landsdel inn på holdningen til innvandring.
- ▶ Generelt har kvinner, høyt utdannede, de som er bosatte i tettbygde strøk og aldersgruppen 25-44 år de mest positive holdningene til innvandrere. Det er imidlertid en tydelig trend at også eldre stadig blir mer positive til innvandrere.

Holdning til sju utsagn om innvandrere og innvandring 2002-2010.

- Uenig i at innvandrere bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig.
- Uenig i at innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.
- Uenig i at innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.
- Enig i at arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi.
- Enig i at innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.
- Enig i at innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.
- Enig i at alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn.

Kilde: SSB (Blom 2010)

18. Oslo

Befolkningstall

Det var bosatt 170 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo ved inngangen til 2011. Det er 28,4 prosent av folketallet i hovedstaden. Av de største gruppene hadde 21 600 bakgrunn fra Pakistan, 12 200 fra Somalia og nesten like mange fra Sverige. 10 400 hadde bakgrunn fra Polen.

- ▶ 64 prosent av Oslos innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre kommer fra Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Tyrkia. 19 prosent kommer fra Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania, mens 17 prosent kommer fra Øst-Europa.
- ▶ Innvandrere med bakgrunn fra Afrika, Asia eller Sør- og Mellom-Amerika utgjør en stor andel av befolkningen i østlige og sørøstlige bydeler som Søndre Nordstrand, Alna, Stovner, Grorud og Bjerke. Innvandrere fra EU, Nord-Amerika og Oseania er hovedsakelig bosatt på Frogner, Grünerløkka og St. Hanshaugen.
- ▶ Fordi Oslos innvandrere i snitt har lengre botid enn innvandrere i andre deler av Norge, bor hele 40 prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo. Det bor flest norskfødte med innvandrerforeldre i bydel Alna og Søndre Nordstrand.

Kilde: SSB

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fordelt på bydeler i Oslo* per 1.1.2010.

Bydel	Antall innbyggere totalt	Antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i bydelen. Prosent
Hele Oslo	599 230	170 206	28,4
Gamle Oslo	43 770	15 803	36,1
Grünerløkka	47 256	14 934	31,6
Sagene	35 115	8 455	24,1
St. Hanshaugen	33 137	7 870	23,7
Frogner	51 120	11 637	22,8
Ullern	30 744	4 719	15,3
Vestre Aker	44 320	6 361	14,4
Nordre Aker	47 433	7 679	16,2
Bjerke	28 226	10 847	38,4
Grorud	26 291	11 123	42,3
Stovner	30 178	13 964	46,3
Alna	47 025	21 498	45,7
Østensjø	46 244	9 678	20,9
Nordstrand	46 888	6 471	13,8
Søndre Nordstrand	35 843	17 085	47,7

* Unntatt Marka, Sentrum og uoppgett bydel.

Kilde: SSB

Barnehage og kontantstøtte: I 2009 var 60 prosent av barna (1–2 år) med bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika i Oslo brukere av kontantstøtte. Dette er mer enn dobbelt så mange som blant alle barn i denne alderen bosatt i Oslo (24 prosent). Landsgjennomsnittet

blant barn med bakgrunn fra Øst-Europa, Asia, Afrika og Latin-Amerika er 53 prosent.

Kilde: Hirsch 2010

Grunnskole: Om lag 4000 elever fikk morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring i Oslo-skolene høsten 2010. Disse utgjør 7 prosent av alle elevene på grunnskolenivå i Oslo.

Videregående skole: I Oslo gikk 89 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre fra 16-18 år på videregående skole i 2010. Blant innvandrerne i samme aldersgruppe var andelen 70 prosent. Når det gjelder alle elever i denne aldersgruppen i Oslo, gikk 90 prosent på videregående skole.

Høyere utdanning: Blant innbyggerne i Oslo og Akershus var 37 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 19 til 24 år i høyere utdanning i 2010. Blant innvandrere i samme aldersgruppe var andelen en del lavere (18 prosent). For alle 19-24-åringene i Oslo og Akershus var 34 prosent i gang med utdanning på høyere nivå.

Sysselsetting: I Oslo var 54 prosent av innvandrerkvinnene i arbeid mot 64 prosent av mennene (4. kvartal 2009). Dette var noe under landsnivået for innvandrerkvinner og innvandremenn (henholdsvis 57 og 66 prosent). Blant innvandrere med bakgrunn fra Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand var sysselsettingen i Oslo henholdsvis 47 og 59 prosent blant kvinner og menn.

Kilde: SSB

19. Økonomi: regnskap 2010 og budsjett 2011

Resultatområde integrering og innvandring	Kr brukt i 2010	Kr budsjettert i 2011*
Kap. 820 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (drift)	178 037 758	181 876 000
Kap. 821 Bosetting og integrering av flyktninger og tiltak for innvandrere (inkluderer blant annet integreringstilskuddet)	4 020 743 900	4 248 347 000
Kap. 821 post 61 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	Gammel post se under	298 344 000
Kap. 822 post 60 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 454 376 048	1 577 421 000
Kap. 854 post 64 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	251 928 994	Ny post se over
Kap. 823 Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene	6 186 000	6 312 000
Kap. 490 Utlendingsdirektoratet (inkluderer blant annet drift av UDI og drift av statlige mottak)	3 950 885 413	3 779 178 000
Kap. 491 Utlendingsnemnda (drift)	254 966 998	261 219 000
Sum	10 117 125 111	10 329 572 000

* Forslag i Revidert nasjonalbudsjett 2011 er innarbeidet i bevilgningstallene.

20. Landsdekkende organisasjoner 2011

Følgende landsdekkende organisasjoner på innvandrerfeltet mottok offentlig støtte i 2011:

Antirasistisk Senter: www.antirasistisk-senter.no

Innvandrerne Landsorganisasjon (INLO): www.inlo.no

Human Rights Service (HRS): www.rights.no

Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA): www.kianorge.no

Minotenk – minoritetspolitisk tenketank: www.minotenk.no

MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner:

www.mirasenteret.no

Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS): www.noas.org

Organisasjonen Mot Offentlig Diskriminering (OMOD):

www.omod.no

Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF):

www.seif.no

Organisasjonene arbeider landsomfattende og/eller med problemstillinger av nasjonal karakter. Målet er å bygge opp kompetanse om hva som fremmer og hva som hemmer inkludering og like muligheter for samfunnsdeltakelse, og formidle dette til myndighetene og andre. Det gis også støtte til arbeid for å sikre rettighetene til asylsøkere, og for å bygge opp kunnskap om asylsøkeres behov.

21. Frivillige organisasjoner

Det gis støtte til innvandrersorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner, blant annet for å drive informasjons- og veiledningstiltak rettet mot innvandrere, forebygge tvangsekteskap, skape lokale møteplasser og drive lokale innvandrersorganisasjoner.

IMDi har i tillegg intensjonsavtaler med følgende frivillige organisasjoner:

- ▶ Frivillighet Norge www.frivillighetnorge.no
- ▶ Norges Fotballforbund www.fotball.no.
- ▶ NORSK FOLKEHJELP www.folkehjelp.no
- ▶ Norske Kvinners Sanitetsforening
www.sanitetskvinnene.no
- ▶ REDD BARNA www.reddbarna.no
- ▶ RØDE KORS www.rodekors.no

Målet for samarbeidet er å styrke bosettingsarbeidet og fremme deltakelse og inkludering gjennom konkrete prosjekter som bidrar til utvikling av lokalt integreringsarbeid og lokale møteplasser. I tillegg vektlegges kunnskapsutvikling og rekruttering til frivillige organisasjoner.

22. Nyttige internetadresser for mer informasjon

IMDis nyhetsbrev inytt holder deg løpende oppdatert på integrering, mangfold og innvandring. Du kan melde deg på via www.inytt.no. Under følger et utvalg nyttige internetadresser hvor du kan finne mer informasjon om feltet.

Norge

- ▶ Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)
www.integrering.no tlf. 22 24 90 90
- ▶ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
www.bufetat.no tlf. 466 15 000
- ▶ BAZAR – en nettsjeneste for språklige minoriteter
www.bazar.deichman.no tlf. 23 43 29 07
- ▶ Husbanken
www.husbanken.no tlf. 815 33 370
- ▶ Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
www.imdi.no tlf. 24 16 88 00
  - Barnas og ungdommens innvandringsportal
www.bip.no
  - Introsidene www.introsidene.no
  - Mangfolds- og migrasjonsbiblioteket
www.imdi.no/bibliotek
  - Mangfoldsportalen www.mangfoldsportalen.no
  - Nasjonalt tolkeregister www.tolkeportalen.no
  - Ny i Norge www.nyinorge.no

- ▶ International Organization for Migration (IOM)
www.iom.no tlf. 23 10 53 20
- ▶ INVIA – NOKUTs informasjonssenter om godkjenningsordninger for utenlandsk kompetanse
www.nokut.no/no/invia/ tlf. 21 02 18 80
- ▶ Justis- og politidepartementet (JD)
www.innvandring.no tlf. 22 24 90 90
- ▶ Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM)
www.kim.no tlf. 24 16 89 90
- ▶ KS – Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon
www.ks.no tlf. 24 13 26 00
- ▶ Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)
www.ldo.no tlf. 24 05 59 50
- ▶ Lovdata www.lovdato.com
- ▶ Nasjonal kompetanseenhet for minoritetshelse (NAKMI)
www.nakmi.no tlf. 23 01 60 60
- ▶ Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO)
http://www.hio.no/enheter/nafo tlf. 22 45 20 00
- ▶ Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS)
www.noas.org tlf. 22 36 56 60
- ▶ Norsk senter for flerkulturell verdiskaping
www.flerkulturell.no tlf. 32 82 30 00
- ▶ Organisasjonen Mot Offentlig Diskriminering
www.omod.no tlf. 22 20 87 37
- ▶ Statistisk sentralbyrå
www.ssb.no/innvandring tlf. 21 09 00 00
- ▶ Utlendingsdirektoratet
www.udi.no tlf. 23 35 15 00
- ▶ Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon
www.landinfo.no tlf. 23 30 94 70

- ▶ Utlendingsnemnda
www.une.no tlf. 21 08 50 00
- ▶ Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM)
www.forskningsradet.no/vam tlf. 22 03 70 00
- ▶ VOX – nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk
www.vox.no tlf. 23 38 13 00

Internasjonalt

- ▶ EU Commission, Employment, Social Affairs and Equal Opportunities: Tackling discrimination
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=423&langId=en>
- ▶ European Commission Against Racism and Intolerance
www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri
- ▶ European Council on Refugees and Exiles (ECRE)
www.ecre.org
- ▶ International Centre for Migration Policy Development
www.icmpd.org
- ▶ International Organization for Migration (IOM)
www.iom.int
- ▶ Migration Information Source (MPI)
www.migrationinformation.org
- ▶ Migration Policy Group (MPG)
www.migpolgroup.com
- ▶ Metropolis
www.international.metropolis.net
- ▶ OECD – Organisation for Economic Co-Operation and Development
www.oecd.org/migration
- ▶ UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees
www.unhcr.org

23. Referanser

Bergh, J., Bjørklund, T. & Aalandslid, V. (2008). Ikke-vestlige innvandrere og kommunevalget 2007. Stemmer til venstre, men ikke venstreorientert, *Samfunnsspeilet* 2/2008. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Blom, S. (2010). *Holdninger til innvandrere og innvandring 2010*, SSB-rapport 56/2010. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Blom, S. & Henriksen, K. (2008). *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. SSB-rapport 2008/5. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Bredal, A. & Skjerven, L. (2007). *Tvangsekteskap i hjelpeapparatet. Omfang og utfordringer*. Oslo: Universitetet i Oslo. Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Daugstad, G. (2008). *Ekteskap over landegrensene. Ekteskapsmønstre og transnasjonale familieetableringer i perioden 1990–2007*. SSB-rapport 2008/41. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Daugstad, G. (red.) (2009). *Innvandring og innvandrere 2008. Statistiske analyser 2009/103*. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Ellingsen, D., Henriksen, K. & Østby, L. (Red.) (2010). *Innvandring og innvandrere 2010*, Statistiske analyser 2010/119. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Gabrielsen, E. & Lagerstrøm, B.O. (2007). *Med annen bakgrunn. Lese- og regneferdigheter blant voksne innvandrere*. Stavanger: Universitetet i Stavanger

Groruddalssatsingen – programområde 4. (2008) *Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering*. Årsrapport 2007. Oslo: Oslo kommune

Groruddalssatsingen – programområde 4. (2008) *Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering*. Handlingsplan 2008. Oslo: Oslo kommune

Henriksen, K. (2010). *Valgdeltakelsen blant innvandrere ved Stortingsvalget 2009*. SSB-rapport 2010/19, Oslo: Statistisk sentralbyrå

Henriksen, K. & Kraakenes, K. (2010). *Monitor for introduksjonsordningen 2008*. SSB-rapport 2010/7. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Hirsch Agnes Aaby (2010). *Færre barn med kontantstøtte, Samfunnsspeilet 4/2010*. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Høydahl, E. (2010). *Monitor for sekundærflytting*. SSB-rapport 41/2010. Oslo: Statistisk sentralbyrå

IMDi (2010). *Integreringsbarometeret 2009*. IMDi-rapport 4-2010. Oslo: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

IMDi (2010). *Resultater for Ny sjanse 2009*. IMDi-rapport 6-2010. Oslo: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.

IMDi (2009). *Hvordan går det med integreringen? Årsrapport 2008*. IMDi-rapport 2-2009. Oslo: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

IMDi (2009). *Resultater for Ny sjanse 2008*. IMDi-rapport 5-2009. Oslo: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

IMDi (2008). *Vi blir... Om arbeidsinnvandring fra Polen og Baltikum*. IMDi-rapport 1-2008. Oslo: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

IMDi (2008). *Fra sosialhjelp til arbeid – Resultater fra 25 Ny sjanse-prosjekter*. IMDi-rapport 4-2008. Oslo: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Kavli, H., Hagelund, A. & Bråthen, M. (2007). *Med rett til å lære og plikt til å delta. En evaluering av introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger og innvandrere*. Fafo-rapport 2007:34. Oslo: FAFO

Lidén, H. & Bentzen, T. (2007). *Kjønnslemlestelse i Norge*. ISF-rapport 2008/008. Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Sentio Research Norge (2009). *Rapportering fra krisesentrene 2008*. Trondheim: Sentio Research Norge

Aalandslid, Vebjørn (2009). *Innvandrerens demografi og levekår i Groruddalen og Søndre Nordstrand*. SSB-rapport 2009/22. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

Postadresse: Postboks 8059 Dep, 0031 Oslo
Telefon sentralbord: 24 16 88 00
E-post: post@imdi.no
Bestilling av publikasjoner: bestilling@imdi.no
Pressetelefon: 917 55 351
e-post: presse@imdi.no
Opplag: 8000

ISBN: 978-82-8246-075-0 iFAKTA 2011 (pdf)
ISBN: 978-82-8246-076-7 iFAKTA 2011 (trykk)
ISSN: 1890-970

www.imdi.no
www.inytt.no

ISBN 978-82-8246-076-7

